

НАПРЯМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ РЕЙДЕРСТВУ НА ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Величко В. А. Напрями та особливості формування інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах.

Доведено, що за останні роки серед найбільших загроз паливно-енергетичним підприємствам визначається рейдерство, яке впливає на рівень економічної безпеки, створює умови для уповільнення темпів зростання основних фінансово-економічних показників. Метою роботи є визначення напрямів та особливостей формування інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах. На основі систематизації теоретичних положень визначено інформаційно-аналітичне забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах, де зроблено акцент на формуванні системи дій та інструментів, які дозволяють знизити рівень рейдерської загрози, та на напрямках оцінки рівня рейдерської загрози, що дає можливість розробити заходи щодо попередження ймовірності її виникнення. Визначено складові інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству. Запропоновано підхід до оцінки рівня рейдерської загрози на паливно-енергетичних підприємствах, визначені рекомендації підвищення ефективності протидії рейдерству.

Ключові слова: рейдерська загроза, інформаційно-аналітичне забезпечення, паливно-енергетичні підприємства, рейдерство, рекомендації підвищення ефективності протидії рейдерству.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За останні роки серед найбільших загроз паливно-енергетичним підприємствам визначається рейдерство, яке впливає на рівень економічної безпеки, створює умови для уповільнення темпів зростання основних фінансово-економічних показників. Виникнення рейдерської загрози пов'язано із діяльністю суб'єктів господарювання внаслідок необгрунтованого впливу різних груп стейкхолдерів, диспропорції, які характеризуються зниженням якості корпоративного управління, недосконалістю існуючого законодавства тощо.

Аналіз фінансового стану свідчить про зниження рентабельності, виробничо-господарського потенціалу, уповільненням темпів зростання інвестиційної привабливості паливно-енергетичних підприємств. При цьому використання тіньових механізмів та відсутність інформаційного забезпечення створюють передумови до виникнення рейдерської загрози. Отже, тема дослідження щодо визначення напрямів та особливостей формування інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах є важливою і має актуальний характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням протидії рейдерству

присвячені роботи таких видатних вітчизняних і закордонних вчених, як: Д. Андрєєв [1], П. Астахов [2], Т. Баумс [3], В. Глюк [4], С. Голдман [5], Д. Горовий [6], М. Ерік [7], Д. Зеркалов [8], С. Каплан [9], Е. Ларсен [10], К. Мамонов [11], І. Отенко [12] та ін. Потребує подальшого дослідження коло проблемних питань з розробки й реалізації напрямів та особливостей формування інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є визначення напрямів та особливостей формування інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У результаті узагальнення теоретичних положень до визначення сутності рейдерської загрози, визначено представлене поняття як комплекс дій, що включають нормативний та інформаційний базис, оціночні процедури, рівень взаємодії між різними групами зацікавлених осіб, у результаті реалізації яких з'являється можливість та підвищується ймовірність розбалансування економічної системи паливно-енергетичних підприємств, уповільнення темпів їх зростання, зниження якості корпоративного управління.

На основі систематизації теоретичних положень визначено інформаційно-аналітичне забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах, де зроблено акцент на формуванні системи дій та інструментів, які дозволяють знизити рівень рейдерської загрози, та на напрямках оцінки рівня рейдерської загрози, що дає можливість розробити заходи щодо попередження ймовірності її виникнення.

Визначено складові інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству, які включають базові характеристики рейдерства і рейдерської загрози, результати оцінки їх рівня, інструменти попередження й протидії рейдерським атакам, напрями застосування корпоративного й антирейдерського кодексу з урахуванням особливостей функціонування паливно-енергетичних підприємств, рівня взаємодії між різними групами стейкхолдерів та впливу зовнішнього й внутрішнього середовища.

У системі інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах для оцінки рівня рейдерської загрози розроблено методичний підхід, який включає комплекс взаємопов'язаних дій щодо формування інформаційної бази, визначення відповідних показників, побудови моделі оцінки узагальнюючого критерію рівня рейдерської загрози, розробки напрямів їх реалізації, прийняття управлінських рішень для попередження або протидії рейдерським загрозам.

Для формування інформаційно-аналітичного забезпечення розроблено підхід до оцінки рівня рейдерської загрози, який базується на системі показників:

1. Корумпованості та тінізації паливно-енергетичного комплексу (R^1), який визначається рівнями корумпованості (R^2_{11}), тінізації (R^2_{12}); олігархізації економіки паливно-енергетичних підприємств (R^2_{13}), лобіювання інтересів зацікавлених осіб (R^2_{14}), «непрозорій» приватизації (R^2_{15}), впливу державних органів влади на паливно-енергетичні підприємства (R^2_{16}).

2. Якості корпоративного управління (R^1_2) - ефективності корпоративних відносин (R^2_{21}), якості взаємодії між корпоративними органами управління (R^2_{22}), рівнями компетенції органів корпоративного управління (R^2_{23}), дотриманням прав акціонерів (R^2_{24}), ефективності

функціонування Загальних зборів акціонерів (R^2_{25}), ефективності функціонування Правління (R^2_{26}), ефективності функціонування Наглядової ради (R^2_{27}), ефективності функціонування корпоративного секретаря (R^2_{28}), наявності корпоративного кодексу (R^2_{29}), рівнем відповідності функціонування паливно-енергетичних підприємств нормативно-правовому забезпеченню (R^2_{210}).

3. Стейкхолдерний показник (R^1_3) - рівнів: ефективності взаємодії між підприємством ПЕК і споживачами послуг паливно-енергетичного комплексу (R^2_{31}), ефективності взаємодії між підприємством ПЕК і компаніями - споживачами паливно-енергетичних послуг (R^2_{32}), ефективності взаємодії між підприємством ПЕК і іншими паливно-енергетичними підприємствами (R^2_{33}), ефективності взаємодії підприємства ПЕК із вітчизняними інвесторами (R^2_{34}), ефективності взаємодії паливно-енергетичного підприємства із іноземними інвесторами (R^2_{35}), впливу державних органів влади на діяльність підприємства ПЕК (R^2_{36}), взаємодії підприємства ПЕК і фінансовими та кредитними установами (R^2_{37}), взаємодії паливно-енергетичного підприємства із зовнішніми «силовими» органами (R^2_{38}), взаємодії підприємства ПЕК із зовнішніми контролюючими органами (R^2_{39}), ефективності взаємодії паливно-енергетичного підприємства із соціумом (R^2_{310}), ефективності взаємодії підприємства ПЕК із організаціями, що забезпечують інформаційний вплив (R^2_{311}), взаємодії паливно-енергетичного підприємства і територіальної громади (R^2_{312}), ефективності функціонування менеджменту компанії (R^2_{313}), «трудою» віддачі робітників підприємств ПЕК (R^2_{314}), ефективності функціонування внутрішніх фінансово-економічних підрозділів (R^2_{315}), ефективності функціонування внутрішніх контролюючих підрозділів, що забезпечують контроль і моніторинг за формуванням й використанням всіх видів ресурсів (R^2_{316}), ефективності функціонування внутрішніх «силових» підрозділів (R^2_{317}).

4. Безпеки від рейдерських атак (R^1_4) - рівнів: соціальної захищеності та матеріального забезпечення працівників (R^2_{41}), охорони праці (R^2_{42}), наявності на підприємстві ПЕК антирейдерського кодексу (R^2_{43}), відношенням кількості конфліктів інтересів до кількості зацікавлених осіб (R^2_{44}).

5. Виникнення рейдерської атаки (R^1_5) -

показники: невідповідності оцінки активів підприємства його вартості (R^{251}), невиконання діючих угод (R^{252}), порушення паливно-енергетичними підприємствами існуючого законодавства (R^{253}); низького рівня застосування інструментів захисту прав власності (R^{254}), відсутності або неефективного механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки паливно-енергетичних підприємств (R^{255}), низького рівня корпоративної етики (R^{256}); відсутності або низького рівня інформаційного захисту на паливно-енергетичному підприємстві (R^{257}).

6. Показник, що визначає фінансово-економічний стан (R^1_6) - коефіцієнти: рентабельності функціонування (R^{261}), загальної ліквідності (R^{262}), фінансової незалежності (R^{263}), фондівддача основних засобів (R^{264}), коефіцієнти оборотності: інших необоротних активів (R^{265}), матеріальних запасів (R^{266}), дебіторської заборгованості (R^{267}), грошових коштів (R^{268}), продуктивність праці (R^{269}), коефіцієнт руху робочої сили (R^{2610}).

7. Кваліфікації робітників (R^1_7) - показники: рівня професійної підготовки робітників (R^{271}), наявності та реалізації програм підвищення кваліфікації робітників (R^{272}), рівнів: стажування робітників (R^{273}), досвіду провідних паливно-енергетичних підприємств робітниками (R^{274}), середнього віку робітників (R^{275}).

8. Соціальної відповідальності (R^1_8) - рівнів реалізації соціальних проектів і програм (R^{281}), взаємодії із соціальною сферою (R^{282}), дотримання соціальних гарантій (R^{283}), субсидіювання соціально незахищених верств населення (R^{284}).

Дворівнева система показників дозволяє визначити напрями для оцінки узагальнюючого критерію рівня рейдерської загрози на паливно-енергетичних підприємствах.

У рамках запропонованого підходу визначені наступні етапи його формування та реалізації:

1. Формування інформаційного базису щодо оцінки рівня рейдерської загрози.

2. Виявлення особливостей функціонування паливно-енергетичних підприємств, напрямів і рівня взаємодії із різними групами зацікавлених осіб, що впливають на них.

3. Визначення факторів, що впливають на рівень рейдерської загрози паливно-енергетичних підприємств.

4. Побудова дворівневої системи показників: показники першого рівня (R^1_i); показники другого рівня (R^2_i).

5. Розробка локальних моделей визначення показників рівня рейдерської загрози паливно-енергетичних підприємств.

6. Оцінка показників першого рівня.

7. Визначення вагових коефіцієнтів ($k_1...k_8$) із застосуванням методу аналізу ієрархії. Побудова дворівневої системи показників: показники першого рівня (R^1_i); показники другого рівня (R^2_i).

8. Побудова інтегральної моделі оцінки рівня рейдерської загрози та визначення I_{P3} .

У результаті реалізації підходу визначено інтегральний критерій рівня рейдерської загрози паливно-енергетичних підприємств (табл. 1).

Висновки. На основі розробленого інформаційно-аналітичного забезпечення, результатів застосування представленого підходу запропоновані рекомендації для підвищення ефективності протидії рейдерським загрозам на паливно-енергетичних підприємствах.

Зокрема, у рамках рекомендацій розроблений комплекс заходів, спрямований на зростання якості корпоративного управління за рахунок збільшення ефективності взаємодії між відповідними органами: зборами акціонерів, спостережною радою, виконавчим органом, ревізійною комісією.

Для виконання поставленого завдання запропоновано підвищити значення й розширити повноваження корпоративного секретаря, який встановлює зв'язки і забезпечує ефективність взаємодії між представленими органами на основі розробленого корпоративного кодексу, який представляє собою сукупність норм і правил, що регулюють взаємовідносини між різними групами корпоративного управління на паливно-енергетичних підприємствах.

Особливостями застосування корпоративного кодексу є:

- на формування та імплементацію корпоративного кодексу підприємств ПЕК впливають напрями їх діяльності й порядок взаємодії між різними групами стейкхолдерів;

- корпоративний кодекс має багаторазове використання протягом терміну його застосування;

- важливість та забезпечення значущості корпоративних норм на

паливно-енергетичних підприємствах;
- для реалізації корпоративного кодексу розробляються та використовуються внутрішні корпоративні інструменти й

механізми, застосування яких є обов'язковим для всіх робітників компаній і може розповсюджуватися для зовнішніх зацікавлених осіб;

Таблиця 1

Результати оцінки узагальнюючого критерію рівня рейдерської загрози паливно-енергетичних підприємств

Показники	Значення
ПАТ «Укрнафта»	
Корумпованості та тінізації паливно-енергетичного комплексу	0,109
Якості корпоративного управління	0,138
Стейкхолдерний показник	0,141
Безпеки від рейдерських атак	0,115
Виникнення рейдерської атаки	0,126
Показник, що характеризує фінансово-економічний стан	0,124
Кваліфікації робітників	0,116
Соціальної відповідальності	0,108
Узагальнюючий критерій рівня рейдерської загрози (I_{p3})	0,977
ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго»	
Корумпованості та тінізації паливно-енергетичного комплексу	0,109
Якості корпоративного управління	0,138
Стейкхолдерний показник	0,141
Безпеки від рейдерських атак	0,107
Виникнення рейдерської атаки	0,126
Показник, що характеризує фінансово-економічний стан	0,124
Кваліфікації робітників	0,122
Соціальної відповідальності	0,118
Узагальнюючий критерій рівня рейдерської загрози (I_{p3})	0,986
ПАТ «Укртатнафта»	
Корумпованості та тінізації паливно-енергетичного комплексу	0,109
Якості корпоративного управління	0,138
Стейкхолдерний показник	0,141
Безпеки від рейдерських атак	0,107
Виникнення рейдерської атаки	0,126
Показник, що характеризує фінансово-економічний стан	0,124
Кваліфікації робітників	0,116
Соціальної відповідальності	0,118
Узагальнюючий критерій рівня рейдерської загрози (I_{p3})	0,98

- формування корпоративного кодексу здійснюється на основі відповідних принципів, який має межі щодо застосування;

- у корпоративному кодексі визначені етичні норми і правила поведінки груп зацікавлених осіб;

- формування та використання корпоративного кодексу на паливно-енергетичних підприємствах, який спрямований на забезпечення зростання фірмового іміджу й репутації;

- важливим завданням, що вирішується у рамках корпоративного кодексу, є підвищення ефективності управління і є дієвим інструментом забезпечення внутрішньо корпоративних комунікацій;

- корпоративний кодекс спрямований на формування корпоративної культури, де

визначені ціннісні аспекти та місія функціонування паливно-енергетичних підприємств;

- корпоративний кодекс має чітку структуру і характеризується загальною, ідеологічною, нормативною та функціональною частинами.

За останні роки змінюються акценти в сфері корпоративного управління, де особлива увага фокусується на питаннях формування корпоративної етики. Проте, більшість представлених питань залишаються невирішеними, що потребує здійсненню відповідних дій. Крім того, на думку автора, при формуванні корпоративної етики необхідно розглядати питання можливостей виникнення рейдерських атак.

Для удосконалення системи протидії рейдерським атакам автором запропоновано впровадити й реалізувати антирейдерський кодекс, який включає:

- нормативно-правове забезпечення, що визначається системою законодавчих актів, які відносяться до рейдерства;

- рівень та особливості взаємодії між різними групами зацікавлених осіб, особливо у частині підприємств ПЕК, державних і «силових» інституцій, де виникає рейдерська загроза;

- напрями функціонування компаній, у рамках яких може виникнути рейдерська загроза;

- особливості корпоративного управління на паливно-енергетичних підприємствах, які характеризують напрями та систему протидії рейдерським атакам;

- використання механізмів протидії рейдерству.

Для протидії рейдерським загрозам на паливно-енергетичних підприємствах запропоновано здійснити дії, спрямовані на:

- зростання прибутковості функціонування компаній, забезпечення перевищення доходів над витратами;

- створення можливостей погашення своїми оборотними активами поточних зобов'язань;

- збільшення питомої ваги грошових коштів у загальній структурі активів підприємств паливно-енергетичного

комплексу;

- зростання питомої ваги власних коштів у загальній структурі джерел фінансування порівняно із питомою вагою позикових коштів;

- забезпечення ефективності використання основних засобів та інших необоротних активів;

- зростання ефективності використання елементів оборотних активів підприємств паливно-енергетичного комплексу;

- забезпечення встановленого високого рівня продуктивності праці при формуванні постійного професійного «ядра» робочого капіталу.

Слід зазначити, що для зниження рівня рейдерської загрози на паливно-енергетичних підприємствах запропоновано забезпечити зростання ефективності взаємодії із робітниками. У цьому контексті заслуговують на увагу рекомендації щодо збільшення їх професійних і кваліфікаційних характеристик, здійснення підготовки та перепідготовки робітників, впровадження новітніх технологій, методів і моделей, стажування, враховуючи передовий досвід лідерів паливно-енергетичного ринку. Крім того, для робітників автором запропоновані заходи щодо інформаційного забезпечення діяльності компаній відносно виникнення та протидії рейдерським захопленням.

Література.

1. *Андреев Д. О.* Адміністративно-правові засоби захисту прав власників цінних паперів: Автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / *Д. О. Андреев*. – Київ, 2008. – 20 с.
2. *Астахов П. А.* Противодействие рейдерским захватам / *П. А. Астахов*. – Москва: Эксмо, 2007. – 240 с.
3. *Baums T.* Takeovers versus Institutions in Corporate Governance in Germany / *T. Baums* // Contemporary Issues in Corporate Governance / D. D. Prentice & P. R. J. Holland. 1993. - pp.151-183.
4. *Glueck W. F.* Business Policy and Strategic Management / *W. F. Glueck, L. R. Jauch*. – New York: McGraw-Hill, 1988. – 940 p.
5. *Goldman S.* The Practice of Risk Management / *S. Goldman*. – SBC Warburg Dillon Read Euromoney Publications PLC, 1996. – 284 p.
6. *Горовий Д. А.* Оцінка ризику рейдерського захоплення підприємства / *Д. А. Горовий, В. Ю. Нестеренко* // [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=893>.
7. *Uslanner E. M.* Corruption, inequality and the rule of law / *E. M. Uslanner*. – Cambridge university press, 2008. – 344 p.
8. *Зеркалов Д. В.* Антирейдер: пособие / *Д. В. Зеркалов*. – Киев: Дакор; КНТ; Основа, 2007. – 224 с.
9. *Kaplan S.* The Evolution of U. S. Corporate Governance: We are all Henry Kravis now / *S. Kaplan* // J. of Private Equity. Fall. – 1997. - pp. 7-14.
10. *Larsen E.* The rise of the e-citizen. How people use government agencies / *E. Larsen*. Web site. - [Electronic resource]. - <http://www.pewinternet.org>.
11. *Мамонов К. А.* Рейдерство на підприємствах паливно-енергетичного комплексу: стан та особливості здійснення / *В. А. Величко, К. А. Мамонов* // Збірник наукових праць «Економічний аналіз». – Тернопіль : ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2017. – № 1. – Том 27. – С. 206–212.
12. *Отенко І. П.* Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / *І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков*. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 262 с.

References.

1. *Andrejev D. O.* (2008). *Administrativno-pravovi zasoby zakhystu prav vlasnykiv cinnykh paperiv* [Administrative and legal means of protecting the rights of holders of securities]. Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].
2. *Astakhov P. A.* (2007). *Protivodeistvie reiderskim zakhvatam* [Counteraction to raider attacks]. Moskva: Eksmo, 240 p. [in Russian].
3. *Baums T.* (1993). *Takeovers versus Institutions in Corporate Governance in Germany*. Contemporary Issues in Corporate Governance / D. D. Prentice & P.R.J. Holland, pp. 151-183 [in English].
4. *Glueck W. F., Jauch L. R.* (1988). *Business Policy and Strategic Management*. New York: McGraw-Hill, 940 p. [in English].
5. *Goldman S.* (1996). *The Practice of Risk Management*. SBC Warburg Dillon Read Euromoney Publications PLC, 284 p. [in English].
6. *Ghorovyy D. A., Nesterenko V. Ju.* Ocinka ryzyku rejderskogo zakhoplennja pidpryjemstva [Estimation of risk of raider capture of the enterprise]. [Electronic resource]. – Retrieved from <https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=893> [in Ukrainian].
7. *Uslanner E. M.* (2008). *Corruption, inequality and the rule of law*. Cambridge university press, 344 p. [in English].
8. *Zerkalov D. V.* (2007). *Antireider* [Antireider]. Kiev: Dakor; KNT; Osnova, 224 p. [in Ukrainian].
9. *Kaplan S.* (1997). *The Evolution of U.S. Corporate Governance: We are all Henry Kravis now*. J. of Private Equity of Private Equity. Fall, pp. 7-14. [in English].
10. *Larsen E.* *The rise of the e-citizen. How people use government agencies*. [Electronic resource]. – Retrieved from <http://www.pewinternet.org>.
11. *Mamonov K. A., Velychko V. A.* (2017). *Rejderstvo na pidpryjemstvakh palyvno-energhetychnogho kompleksu: stan ta osoblyvosti zdiysnennja* [Raiding at the enterprises of the fuel and energy complex: the state and peculiarities of implementation]. Zbirnyk naukovykh pracj «Ekonomichnyj analiz» – Ternopilj: VPC TNEU «Ekonomichna dumka», № 1, P. 206–212 [in Ukrainian].
12. *Otenko I. P., Ivashhenko Gh. A., Voronkov D. K.* (2012). *Ekonomichna bezpeka pidpryjemstva: navchalnyj posibnyk* [Economic security of the enterprise]. Kharkiv: Vyd. KhNEU, 262 p. [in Ukrainian].

Аннотация.

Величко В. А. Направления и особенности формирования информационно-аналитического обеспечения противодействия рейдерству на энергетических предприятиях.

Доказано, что за последние годы среди крупнейших угроз топливно-энергетическим предприятиям определяется рейдерство, которое влияет на уровень экономической безопасности, создает условия для замедления темпов роста основных финансово-экономических показателей. Целью работы является определение направлений и особенностей формирования информационно-аналитического обеспечения противодействия рейдерству на энергетических предприятиях. На основе систематизации теоретических положений определены информационно-аналитическое обеспечение противодействия рейдерству на энергетических предприятиях, где сделан акцент на формировании системы действий и инструментов, которые позволяют снизить уровень рейдерской угрозы, и на направлениях оценки уровня рейдерской угрозы, дают возможность разработать меры по предупреждению вероятности ее возникновения. Определены составляющие информационно-аналитического обеспечения противодействия рейдерству. Предложен подход к оценке уровня рейдерской угрозы в топливно-энергетических предприятиях, определены рекомендации по повышению эффективности противодействия рейдерству.

Ключевые слова: рейдерская угроза, информационно-аналитическое обеспечение, топливно-энергетические предприятия, рейдерство, рекомендации по повышению эффективности противодействия рейдерству.

Abstract.

Velychko V. A. Areas and peculiarities of formation of informational and analytical support for counteraction to raiding at fuel and energy enterprises.

It has been proved that over the past years, among the biggest threats to fuel and energy enterprises, raiding is determined, which affects the level of economic security, creates conditions for deceleration of the growth rates of the main financial and economic indicators. The aim of the work is to determine the directions and peculiarities of the formation of informational and analytical support for counteraction to raiding at fuel and energy enterprises. On the basis of systematization of theoretical positions, information and analytical support for counteraction to raiding at fuel and energy enterprises is determined, where the emphasis is placed on the formation of a system of actions and instruments that can reduce the level of the raider threat, and on the directions of assessing the level of the raider threat, which makes it possible to develop preventive measures the probability of its occurrence. The components of information-analytical support for counteraction to raiding are determined. The approach to estimation of the level of raider threat in fuel and energy enterprises is offered, recommendations of increase of efficiency of counteraction to raiding are defined.

Бібліографічний опис статті:

Величко В.А. Напрями та особливості формування інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах / В. А. Величко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2018. – № 2. – С. 87-93.

Velychko V. A. (2018) Areas and peculiarities of formation of informational and analytical support for counteraction to raiding at fuel and energy enterprises. Actual problems of innovative economy, No 2, pp. 87-93.

УДК 330.341.5

**КРЮКОВА І. О., доктор економічних наук, доцент,
Одеський державний аграрний університет**

БЕЗПЕКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА АРХІТЕКТУРА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Крюкова І. О. Безпека інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору: сучасні тенденції та архітектура забезпечення.

У статті досліджено сутність категорії «інноваційна безпека» та склад її основних елементів. Проаналізовано сучасний рівень безпеки інноваційного розвитку бізнес-суб'єктів аграрної економіки. Визначено комплекс ризиків і загроз безпеці інноваційного розвитку аграрного сектору. Досліджено сучасний рівень фінансування наукової діяльності в Україні в порівнянні з провідними країнами світу та склад основних країн-інвесторів вітчизняного сільського господарства. Визначено місце Одеської області у національному рейтингу інноваційної активності бізнес-структур. Обґрунтовано порядок взаємодії та склад елементів сучасної архітектури безпеки інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційна безпека, інноваційна активність, підприємства, аграрний сектор, фінансування наукової діяльності, архітектура безпеки інноваційного розвитку.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Світовою та вітчизняною теорією і практикою переконливо доведено, що одним з найбільш дієвих інструментів забезпечення конкурентоспроможності національної економіки є підвищення рівня її інноваційної активності. За даними всесвітнього економічного форуму у 2016 р. у рейтингу глобальної конкурентоспроможності національних економік Україна зайняла 85 місце серед 138 країн. У 2015 році Україна посідала 79 місце, у 2015р. - відповідно 76. [1, 2]. Із дванадцяти складових інтегрального індексу конкурентоспроможності світових економік три складові пов'язані з інноваційною діяльністю: технологічний рівень розвитку національних економік, конкурентоспроможність компаній, інноваційний потенціал. Аграрний сектор завжди був базовою галуззю економіки України, яка визначала потужність національного експортного потенціалу та формувала

позиції України на світовому та європейському ринках. У зв'язку з цим, саме інноваційна складова аграрної економіки сьогодні в значній мірі визначає рівень конкурентоспроможності України та її економічний статус у світовому господарському просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним розробкам у сфері інноваційного розвитку і забезпечення інноваційної безпеки аграрного виробництва приділяється значна увага з боку провідних вітчизняних науковців, серед яких значний вклад зробили: Гудзь О. Є., Данько Ю. І., Красноручський О. О., Лобас М. Г., Лупенко Ю. О., Мазнев Г. Є., Малік М. Й., Россоха В. В., Саблук П. Т., Федулова Л. І., Шпикуляк О. Г. та інші.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є оцінка сучасного рівня інноваційної безпеки аграрного сектору економіки України та обґрунтування